EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

16. detsember 2008 *

Kohtuasjas C-47/07 P,

mille ese on Euroopa Kohtu põhikirja artikli 56 alusel 31. jaanuaril 2007 esitatud apellatsioonkaebus,

Masdar (UK) Ltd, asukoht Eversley (Ühendkuningriik), esindajad: A. P. Bentley, *QC*, ja *barrister* P. Green,

apellatsioonkaebuse esitaja,

teine menetlusosaline:

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: J. Enegren ja M. Wilderspin, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja esimeses kohtuastmes,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president V. Skouris, kodade esimehed P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts, M. Ilešič (ettekandja) ja T. von Danwitz, kohtunikud A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, R. Silva de Lapuerta, J. Malenovský, A. Arabadjiev ja C. Toader,

kohtujurist: J. Mazák,
kohtusekretär: vanemametnik L. Hewlett,

arvestades kirjalikus menetluses ja 20. veebruari 2008. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 12. juuni 2008. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Apellatsioonkaebuses palub Masdar (UK) Ltd (edaspidi „Masdar") tühistada Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohtu 16. novembri 2006. aasta otsuse kohtuasjas T-333/03: Masdar (UK) *vs.* komisjon (EKL 2006, lk II-4377, edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus"), millega Esimese Astme Kohus jättis rahuldamata Masdari hagi tema poolt ühenduse abiprojektide raames osutatud teenuste eest tasumata jätmisega talle väidetavalt tekitatud kahju hüvitamise nõudes.

Vaidluse taust

2 Sõltumatute Riikide Ühendusele tehnilise abi andmist käsitleva ühenduse programmi (TACIS) raames sõlmisid Euroopa Ühenduste Komisjon ja äriühing Hellenic Management Investment Consultants SA (edaspidi „Helmico") 1994. aasta alguses lepingu abiprojekti elluviimiseks Moldovas. See leping (edaspidi „Moldova leping") oli osa projektist „Eraõigusliku põllumajandustootjate ühenduse organiseerimiseks antav abi" (edaspidi „Moldova projekt").

3 Helmico ja Masdar sõlmisid 1996. aasta aprillis lepingu, mille alusel Helmico andis teatavate Moldova lepinguga hõlmatud teenuste osutamise alltöövõtu korras Masdarile.

4 27. septembril 1996 sõlmisid komisjon ja Helmico veel ühe lepingu. Selle lepingu alusel (edaspidi „Venemaa leping") kohustus Helmico osutama teenuseid Venemaal projekti „Seemnete sertifitseerimise ja testimise föderaalne süsteem" (edaspidi „Venemaa projekt") raames.

5 Detsembris 1996 sõlmisid Helmico ja Masdar Venemaa projekti jaoks alltöövõtulepingu, mis oli põhimõtteliselt samasugune kui aprillis 1996 Moldova projekti puhul sõlmitud leping.

6 1997. aasta lõpus tundis Masdar muret Helmico maksete hilinemise pärast, kes vabandas ennast sellega, et hilinemised on tingitud komisjonist. Masdar võttis ühendust komisjoni talitustega ja sai teada, et selleks ajaks oli komisjon kõik Helmico arved tasunud. Põhjalikuma uurimise järel avastas Masdar, et Helmico oli komisjonilt saadud maksetest teda teavitanud hilinemisega või valesti.

7 2. oktoobril 1998 toimus Masdari juhatuse liikme ja komisjoni esindajate vaheline kohtumine (edaspidi „2. oktoobri 1998. aasta kohtumine"), et uurida Helmicoga tehtud koostöö raames üles kerkinud probleeme.

8 Komisjon saatis 5. oktoobril 1998 Helmicole kirja, kus ta avaldas muret selle üle, et Helmico ja Masdari vahelised erimeelsused võivad seada ohtu Venemaa projekti elluviimise, ning rõhutas, et ta peab Venemaa projekti edukust väga tähtsaks. Ta nõudis Helmicolt tagatist Helmico ja Masdari poolt ühiselt allakirjutatud avalduse vormis. Kirjas täpsustati, et kui sellist tagatist ei saada esmaspäevaks, 12. oktoobriks 1998, kavatseb komisjon kasutada kõnealuse projekti elluviimise tagamiseks muid vahendeid.

9 Helmico vastas 6. oktoobril 1998 komisjoni talitustele, et erimeelsused on lahendatud. Selles vastuses täpsustati, et ta leppis Masdariga kokku, et kõik tulevased maksed – sealhulgas Venemaa projekti osas veel töötlemisel olevatele arvetele vastavad maksed – kantakse Masdari määratud pangakontole, mitte Helmico pangakontole. See kiri kandis järgmist käsitsi kirjutatud märkust: „Nõus, S., Masdar, 6. oktoober 1998". Samas sõnastuses ja sama kuupäevaga ning Masdari juhatuse esimehe kaasallkirjaga kiri saadeti komisjonile Moldova lepingu raames tasumisele kuuluvate summade kohta.

10 7. oktoobril 1998 saatis Helmico komisjonile veel kaks kirja, mis kandsid samuti S. kaasallkirja Masdari nimel. Kirjade sisu oli samasugune nagu 6. oktoobri kirjadel, kuid Venemaa lepingut puudutavas kirjas ei mainitud pangakontot, seevastu oli Moldova lepingut käsitlevas kirjas märgitud tulevaste maksete jaoks Helmico pangakonto number Ateenas.

11 8. oktoobril 1998 saatis Helmico komisjoni lepingute talituse asjaomastele projektijuhtidele kaks kirja, paludes neil kõik edaspidised maksed Venemaa ja Moldova lepingute raames teha ühele teisele Helmico kontole Ateenas.

12 8. oktoobril 1998 kirjutasid Helmico ja Masdar alla kokkuleppele, millega volitati Masdari juhatuse esimeest kandma üle vahendeid kahelt kontolt, mida mainiti komisjonile saadetud 7. ja 8. oktoobri 1998. aasta kirjades.

13 10. novembril 1998 avaldas komisjon aruande Venemaa projekti lõppemise kohta. Kuuest hinnatavast valdkonnast hinnati nelja valdkonda „suurepäraseks", ühte „heaks" ja ühte „kokkuvõttes rahuldavaks". Aruanne sisaldas järeldust, et „projekt on eeskujulikult teostatud". 26. veebruaril 1999 avaldas komisjon aruande Moldova projekti lõppemise kohta, mille puhul hinnati kahte valdkonda „heaks" ja nelja ülejäänut „kokkuvõttes rahuldavaks".

14 29. juulil 1999 saatsid komisjoni talitused Masdarile kirja, milles nad märkisid, et komisjon, olles saanud teada finantsrikkumistest Helmico ja Masdari vahelistes suhetes Venemaa ja Moldova lepingute täitmisel, on kõik veel sooritamata maksed peatanud. Teades Masdari finantsprobleeme, teatas komisjon talle, et kannab Venemaa projekti raames 200 000 eurot üle Helmico kontole, mida on mainitud selle äriühingu edastatud 8. oktoobri 1998. aasta juhistes. Augustis 1999 kanti 200 000 eurot üle nimetatud kontole ning seejärel kanti see Masdari kontole.

15 Detsembrist 1999 kuni märtsini 2000 kirjutas Masdari juhatuse esimees korduvalt komisjoni ametnikele ning välissuhete eest vastutavale komisjoni liikmele Chris Pattenile. Mitmesuguste tõstatatud küsimuste hulgas oli Masdari osutatud teenuste eest tasumise küsimus.

16 22. märtsil 2000 kirjutas komisjoni välissuhete ühistalituse peadirektor Masdari juhatuse esimehele, teatades talle järgmist:

„Pärast intensiivset konsulteerimist (mille käigus kaaluti erinevaid võimalusi, sealhulgas kahe lepingu osas lõplikku arveldamist Masdarile lisamaksete tegemisega, mis arvutataks teie tehtud tööde ja kantud kulutuste alusel) otsustasid komisjoni talitused nõuda tagasi varem lepingupoolele Helmico makstud summad. Õiguslikust seisukohast tundub, et kõiki Masdarile tehtavaid otsemakseid (ka Helmico pangakonto kaudu, mille suhtes teil on volitus) käsitaksid Helmico maksejõuetuse korral tema haldurid ja võlausaldajad kui näilikku tehingut; pealegi ei ole kindel, et Helmico ja Masdari vahelise õigusvaidluse korral jääksid Euroopa Komisjoni makstud rahalised vahendid Masdarile, nagu komisjon soovib."

17 23. märtsil 2000 kirjutas komisjon Helmicole, teatades oma keeldumisest tasumata arvete eest maksta ning nõudes kokku 2 091 168,07 euro suuruse summa tagasimaksmist. Komisjon astus selle sammu pärast seda, kui ta oli avastanud, et Moldova ja Venemaa lepinguid täites pani Helmico toime pettuse.

18 Masdar esitas 31. märtsil 2000 High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division'ile Helmico vastu hagi, milles ta nõudis Moldova ja Venemaa lepingute raames alltöövõtu korras osutatud teenuste eest tasumist kokku 453 000 euro suuruses summas. Menetlus selles asjas on peatatud määramata ajaks.

19 4. aprillil 2000 koostas komisjon Euroopa ühenduste üldeelarve suhtes kohaldatava 21. detsembri 1977. aasta finantsmääruse (EÜT L 356, lk 1) (asjaolude asetleidmise ajal kehtinud versioonis) artikli 28 lõike 2 alusel kaks Helmicole adresseeritud ametlikku sissenõudekorraldust.

20 Aastatel 2000 ja 2001 võttis Masdar ühendust komisjoniga, et uurida võimalust, et komisjon maksaks otse talle tööde eest, mida ta tegi ja mille kohta ta esitas arve Helmicole. Masdari advokaatide ja komisjoni talituste vahel toimus palju selleteemalisi kohtumisi.

21 16. oktoobril 2001 vastasid komisjoni talitused, et informatsioon edastati eelarve peadirektoraadi pädevatele talitustele, Euroopa Pettustevastasele Ametile ning TACIS-programmiga tegelevale finants- ja lepingute osakonnale ning et komisjoni talitused astuvad vajalikke samme Helmico juhatuse liikmete otsimiseks.

22 Masdari advokaatide taotlusele vastates selgitasid komisjoni talitused 1. veebruaril 2002, et Helmicole väljastati 4. aprillil 2000 kaks ametlikku sissenõudekorraldust – Moldova lepingut puudutav sissenõudekorraldus summas 1 236 200,91 eurot ja Venemaa lepingut puudutav sissenõudekorraldus summas 854 967,16 eurot, s.o kogusummas 2 091 168,07 eurot.

23 18. veebruaril 2003 toimus Masdari advokaatide ja komisjoni talituste uus kohtumine.

24 Masdari advokaadid saatsid 23. aprillil 2003 komisjonile tähitud kirja, mis lõppes järgmise avaldusega:

„[K]ui komisjoni talitused ei esita hiljemalt 15. mail 2003 konkreetset ettepanekut meie kliendile teenuste eest tasumise kohta, esitatakse komisjoni vastu Esimese Astme Kohtusse hagi hüvitise nõudes vastavalt EÜ artiklitele 235 ja 288 […].”

25 Komisjon tegi 15. mai 2003. aasta faksis Masdari advokaatidele ettepaneku korraldada kohtumine, et arutada võimalikku kohtuvälist kokkulepet, mille põhjal komisjon kannaks Masdarile üle summa 249 314,35 eurot tööde eest, mis tehti pärast Helmico toimepandud rikkumiste avastamist, tingimusel et Masdar tõendab sellise kokkuleppe olemasolu, mille kohaselt peab komisjon maksma otse talle, kui ta viib lõpule Venemaa ja Moldova projektid.

26 23. juuni 2003. aasta tähitud kirjaga vastasid Masdari advokaadid komisjoni talitustele, et nad keelduvad jätkamast läbirääkimisi komisjoni ettepanekute alusel, ning esitasid Masdari nõuet käsitlevad üksikasjad ja kohtumisega nõustumise tingimused.

27 Kõnealusele tähitud kirjale järgnes 3. juuli 2003. aasta faks, milles Masdari advokaadid palusid komisjonil vastata, kas enne 15. juulit 2003 on võimalik korraldada kohtumine pakutud tingimustel. Faksis oli lisatud, et kohtumise mittetoimumise korral esitatakse hagi Esimese Astme Kohtusse.

28 Komisjoni talitused vastasid 22. juuli 2003. aasta kirjas, et nad ei saa Masdari maksenõuet rahuldada.

Menetlus Esimese Astme Kohtus ja vaidlustatud kohtuotsus

29 Masdar esitas 30. septembril 2003 Esimese Astme Kohtule EÜ artikli 235 ja artikli 288 teise lõigu alusel kahju hüvitamise hagi. Hüvitisnõude alusena tugines ta alusetu rikastumise keelu põhimõttele (*de in rem verso*), käsundita asjaajamise põhimõttele (*negotiorum gestio*), õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte rikkumisele ning asjaolule, et komisjoni talituste toimingud kujutavad endast tahtlikku või hooletut tegu, millega on talle tekitatud kahju.

30 6. oktoobril 2005 toimus Esimese Astme Kohtus menetlust korraldava meetmena mitteametlik kohtumine, et uurida võimalust lahendada asi poolte kokkuleppel.

31 Samal päeval toimunud kohtuistungi lõpus määras Esimese Astme Kohus pooltele tähtaja kuni 30. novembrini 2005, et uurida võimalusi asja sel viisil lahendamiseks.

32 29. novembril 2005 Esimese Astme Kohtu kantseleisse saabunud kirjas teatas komisjon Esimese Astme Kohtule, et pooled ei jõudnud asja lahendamises kokkuleppele.

33 Olles vaidlustatud kohtuotsuse punktis 69 märkinud, et „hageja kahjuhüvitise nõue põhineb esiteks lepinguvälise vastutuse normidel, mis ei eelda ühenduse institutsioonide või teenistujate õigusvastast käitumist oma ülesannete täitmisel (alusetu rikastumine ja käsundita asjaajamine), ning teiseks normidel, mis käsitlevad ühenduse lepinguvälist vastutust tema institutsioonide ja teenistujate õigusvastase käitumise eest oma ülesannete täitmisel (õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte rikkumine ning komisjonipoolne tahtlik või hooletu kohustuste täitmata jätmine)", lükkas Esimese Astme Kohus alusetul rikastumisel ja käsundita asjaajamisel põhinevad argumendid tagasi järgmistel põhjustel.

„91 […] lepinguvälise vastutuse regulatsioon, nagu see on sätestatud enamikus siseriiklikes õigussüsteemides, ei tarvitse sisaldada tingimust, et kostja käitumine pidi olema õigusvastane või süüline. Konkreetsetel tsiviilõiguslikel asjaoludel tuleneb alusetul rikastumisel või käsundita asjaajamisel põhinevatest hagidest rikastunu või soodustatu olukorras olevatele isikutele lepinguväline kohustus, mis üldjuhul seisneb kohustuses tagastada alusetult saadu või maksta asjaajajale hüvitist.

92 Seetõttu ei saa teha järeldust, et alusetust rikastumisest ja käsundita asjaajamisest tuletatud hageja väited tuleks tagasi lükata ainuüksi põhjusel, et institutsiooni käitumise õigusvastasuse tingimus ei ole täidetud, nagu esimese võimalusena väidab komisjon.

93 […] EÜ artikli 288 teine lõik [on] aluseks ühenduse kohustusele hüvitada tema institutsioonide tekitatud kahju, piiramata ühenduse lepinguvälise vastutuse regulatsiooni vaid süülise vastutusega. […]

[…]

95 Seega tuleb uurida, kas käesoleval juhul on täidetud *de in rem verso* hagi tingimused või *negotiorum gestio* hagi tingimused, et määrata kindlaks, kas kõnealused põhimõtted on kohaldatavad.

96 Sellega seoses tuleb märkida, et […] käesoleva vaidluse faktilises ja õiguslikus kontekstis [ei saa] alusetul rikastumisel või käsundita asjaajamisel põhinevad hagid [olla] põhjendatud.

97 Liikmesriikidele ühiste üldiste õiguspõhimõtete kohaselt ei saa need hagid olla põhjendatud, juhul kui rikastunu või soodustatu saadud hüved tulenevad lepingust või seadusjärgsest kohustusest. Samade põhimõtete kohaselt saab neid hagisid üldjuhul kasutada üksnes teise võimalusena, s.o juhul, kui kahju kandnud isikul puudub võimalus nõuda talle võlgnetavat mingi muu hagiga.

98 Antud juhul ei ole vaidlust selles, et lepingulised suhted on esiteks komisjoni ja Helmico vahel ning teiseks Helmico ja hageja vahel. Väidetav otsene kahju vastab tasule, mille Helmico võlgnes hagejale nende vahel sõlmitud alltöövõtulepingute alusel, milles sisalduva vahekohtuklausli kohaselt on võimalikke lepinguvaidlusi pädevad lahendama Inglismaa ja Walesi kohtud. Vaieldamatult lasub hageja tehtud tööde eest tasumise kohustus ja tasumata jätmisest tulenev võimalik vastutus Helmicol, nagu nähtub hageja poolt Helmico vastu hagi esitamisest High Court of Justice'ile, kus menetlus on praegu pooleli, ehkki peatatud. Helmico võimalik maksejõuetus ei saa olla põhjuseks, et komisjon võtaks selle vastutuse enda peale, kuna hageja õigusel tasule ei saa olla kahte alust. Toimiku materjalidest nähtub – ning pooled ei ole seda vaidlustanud –, et kohtumenetlus High Court of Justice'is puudutab käesolevas hagis kõne all olevate teenuste eest tasumist.

99 Sellest järeldub, et võimalikku komisjoni rikastumist või hageja vaesumist ei saa pidada alusetuks, kui see tuleneb olemasolevatest lepingulistest suhetest.

100 […] Käsundita asjaajamisel põhineva hagi põhjendatuse tingimused ei ole ilmselgelt täidetud järgmistel põhjustel.

101 Tuleb märkida, et hageja poolt oma lepinguliste kohustuste täitmist Helmico ees ei saa pidada vabatahtlikuks sekkumiseks teise isiku asjadesse, mida on tingimata vaja ajada, nagu on nõutav kõnealuse hagi puhul. […] [H]ageja argumendid on ka vastuolus käsundita asjaajamise põhimõtetega selles osas, mis puudutab soodustatu teadlikkust asjaajaja tegevusest. Üldreeglina toimub asjaajaja tegevus soodustatu teadmata või vähemalt ilma, et viimane oleks teadlik viivitamatu tegutsemise vajadusest. Ka hageja ise on seisukohal, et tema otsus jätkata töid oktoobris 1998 oli tingitud komisjoni soovitusest.

102 Asjakohatu ei ole ka märkida seda, et kohtupraktika kohaselt peavad ettevõtjad oma tegevusest tulenevad majandusriskid ise kandma, võttes arvesse iga juhtumi asjaolusid […].

103 Ei ole tõendatud, et hageja oleks kandnud tavatut või erilist kahju, mis oleks ületanud tema tegevusele omase majandus- ja äririski piire. Kõigis lepingulistes suhetes on teatav risk, et teine lepingupool ei täida rahuldavalt lepingut või muutub isegi maksejõuetuks. Lepingupoolte ülesanne on näha lepingus endas ette asjakohased vahendid nende riskide maandamiseks. Hagejale ei olnud teadmata see, et Helmico ei täida oma lepingujärgseid kohustusi, kuid ta otsustas täie teadmisega jätkata oma kohustuste täitmist, selle asemel et esitada vormikohane hagi. Seda tehes võttis ta enda kanda äririski, mida võib pidada tavaliseks. […]”

34 Seejärel lükkas Esimese Astme Kohus tagasi Masdari ülejäänud argumendid. Õiguspärase ootuse kaitse põhimõttest lähtuvad argumendid lükkas Esimese Astme Kohus tagasi järgmistel põhjustel.

„119 […] õigus nõuda õiguspärase ootuse kaitset […] [laieneb] kõigile eraõiguslikele isikutele, kes on olukorras, kus ühenduse administratsioon on neile konkreetseid kinnitusi andes tekitanud nendes põhjendatud lootusi. Selliseks kinnituseks on mis tahes vormis edastatud täpne teave, mis on tingimusteta ja kooskõlaline ning pädevatest ja usaldusväärsetest allikatest […]. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on õiguspärase ootuse põhimõte õigusnorm, mis annab õigusi eraõiguslikele isikutele […]. Seega võib selle põhimõtte rikkumine kaasa tuua ühenduse vastutuse. Kuid tõsi on ka see, et ettevõtjad peavad kandma nende tegevusele omaseid majandusriske, arvestades iga juhtumi konkreetseid asjaolusid […].

120 Toimikust nähtub, et hageja väidetavad lootused olid seotud sellega, et komisjon tasub lepingu alusel Helmicole osutatud teenuste eest. Antud juhul tuleb tõdeda, et komisjonilt pärinevaid kirjalikke dokumente, mis on Esimese Astme Kohtu käsutuses, ei saa mingil juhul tõlgendada kui konkreetseid kinnitusi, et komisjon on võtnud endale kohustuse tasuda hageja teenuste eest, mis võiksid tekitada hagejas põhjendatud lootusi."

35 Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 120 toodud tõdemuse kinnituseks on Esimese Astme Kohus sama otsuse punktides 121–129 üksikasjalikult kirjeldanud toimikus sisalduvaid dokumente.

36 Komisjoni hoolsuse puudumisest lähtuva argumendi kohta märkis Esimese Astme Kohus järgmist.

„140 Hageja seisukohtadest nähtub, et komisjonile etteheidetav käitumine on Helmicole maksete tegemise peatamine. Komisjoni käitumise õigusvastasus seisneb selles, et puudus piisav hoolsus tagamaks, et maksete peatamisega ei tekita ta kahju kolmandatele isikutele, ja hüvitamaks vajadusel kolmandatele isikutele niiviisi tekitatud kahju.

141 Esiteks […] [piirdub] hageja […] sellise kohustuse olemasolu pelga kinnitamisega, esitamata oma väite toetuseks mingeid tõendeid või õiguslikke argumente ning täpsustamata selle kohustuse allikat ja ulatust. Esimese Astme Kohus leiab, et väga üldsõnaline viitamine Mandri-Euroopa õigussüsteemides kehtivatele üldpõhimõtetele seoses süülise lepinguvälise vastutusega ja Anglo-Ameerika õigussüsteemis kehtivatele üldpõhimõtetele seoses deliktivastutusega hooletuse korral ei võimalda tõendada, et komisjonil on kohustus võtta arvesse kolmandate isikute huve, kui ta otsustab oma lepinguliste suhete raames maksed peatada. […] Veel märgib Esimese Astme Kohus […], et hageja ei ole tõendanud põhjuslikku seost väidetava kohustuse rikkumise ja tekkinud kahju vahel. […]"

Poolte nõuded

37 Oma apellatsioonkaebuses palub apellant Euroopa Kohtul:

– tühistada vaidlustatud kohtuotsus;

– mõista komisjonilt apellandi kasuks välja 448 947,78 eurot, mida Masdar esimeses astmes nõudis, või teise võimalusena 249 314,35 eurot või muu summa, mida Euroopa Kohus peab asjakohaseks, ning lisaks sellele intress vastavalt summalt;

– mõista komisjonilt välja käesoleva kohtumenetluse kulud ja Esimese Astme Kohtu menetluse kulud.

38 Komisjon palub Euroopa Kohtul:

– jätta apellatsioonkaebus rahuldamata;

– teise võimalusena – kui Euroopa Kohus peaks vaidlustatud kohtuotsuse täielikult või osaliselt tühistama – jätta rahuldamata apellandi rahaline kahjuhüvitisnõue;

– mõista käesoleva kohtumenetluse kulud ja Esimese Astme Kohtu menetluse kulud välja apellandilt;

– teise võimalusena – kui Euroopa Kohus peaks otsustama apellandi kasuks – jätta apellandi kanda üks kolmandik tema enda kuludest Esimese Astme Kohtu menetluses.

Apellatsioonkaebus

39 Apellant esitab oma apellatsioonkaebuse põhjenduseks sisuliselt viis väidet, mis puudutavad esiteks õigusnormide rikkumist ja põhjenduste puudulikkust alusetu rikastumise küsimuse käsitlemisel, teiseks faktiliste asjaolude moonutamist ja õigusnormide rikkumist käsundita asjaajamise küsimuse käsitlemisel, kolmandaks õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte rikkumist ja põhjenduste vastuolulisust, neljandaks ekslikku seisukohta tahtlusest või hooletusest tuleneva vastutuse kohta esitatud väite käsitlemisel ja viiendaks asjaolude puudulikku kontrollimist.

Esimene väide, et alusetu rikastumise küsimuse käsitlemisel on rikutud õigusnorme ja esitatud puudulikud põhjendused

Poolte argumendid

40 Apellant heidab Esimese Astme Kohtule ette ekslikku järeldust, et ta tegutses ainult vastavalt oma lepingulistele kohustustele Helmico ees.

41 Lisaks rikkus Esimese Astme Kohus õigusnorme, kui ta ei võtnud arvesse asjaolu, et komisjon ei olnud Helmico tavaline lepingupartner, vaid tal olid sissenõudmisvolitused. Lastes apellandil kõigepealt tööd lõpetada ja teostades seejärel oma sissenõudmisvolitusi, rikastus komisjon alusetult, kuna ta võttis varasematelt lepingulistelt suhetelt nende praktilise mõju.

42 Komisjon märgib, et apellant ei öelnud oma lepinguid Helmicoga üles.

43 Igal juhul oli Esimesel Astme Kohtul õigus, kui ta vaidlustatud kohtuotsuse punktides 97–99 märkis, et komisjon ei ole alusetult rikastunud, arvestades seda, et tema saadud hüved tulenevad tema lepingust Helmicoga ning et apellandi kohustus tegutseda tulenes alltöövõtulepingust, mille ta oli sama äriühinguga sõlminud.

Euroopa Kohtu hinnang

44 Liikmesriikidele ühiste õiguspõhimõtete kohaselt on isikul, kellele on tekitatud kahju, mistõttu on suurenenud teise isiku vara, ilma et sellisel rikastumisel oleks mingitki õiguslikku alust, üldjuhul õigus nõuda rikastujalt välja alusetult saadu selle kahju ulatuses.

45 Sellega seoses märkis Esimese Astme Kohus, et enamikus siseriiklikes õigussüsteemides sätestatu kohaselt ei ole alusetu rikastumise nõude eelduseks kostja käitumise õigusvastasus või süülisus.

46 Kuid sellise nõude rahuldamiseks on tingimata vaja, et rikastumisel puuduks kehtiv õiguslik alus. See tingimus ei ole täidetud eelkõige juhul, kui rikastumine tuleneb lepingulistest kohustustest.

47 Võttes arvesse, et eespool määratletud alusetu rikastumise käsitamine lepinguvälise kohustuse allikana on liikmesriikide õiguskordades üldine, ei saa ühendus välistada samade põhimõtete enda suhtes kohaldamist, kui füüsiline või juriidiline isik leiab, et ühendus on tema arvel alusetult rikastunud.

48 Kuna kõik alusetust rikastumisest tulenevad kohustused on lepinguvälised, on vaja lubada, nagu Esimese Astme Kohus on käesolevas asjas teinud, et neile saaks tugineda EÜ artikli 235 ja artikli 288 teise lõigu alusel.

49 On tõsi, et alusetu rikastumise hagi ei kuulu ranges tähenduses lepinguvälise vastutuse alla, mille tekkimise eelduseks on see, et samaaegselt on täidetud teatavad tingimused: institutsioonidele etteheidetava tegevuse õigusvastasus, kahju tekkimine ning põhjuslik seos selle tegevuse ja viidatud kahju vahel (vt eelkõige 9. septembri 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-120/06 P ja C-121/06 P FIAMM jt *vs.* nõukogu ja komisjon, EKL 2008, lk I-6513, punkt 106 ja viidatud kohtupraktika). Erinevus lepinguvälise vastutuse alusel esitatud hagidest seisneb selles, et alusetu rikastumise hagi ei eelda

kostja õigusvastase tegevuse tõendamist ega üldse mingi tegevuse toimumist, vaid üksnes kostja alusetu rikastumise ja selle rikastumisega seotud hageja vaesumise tõendamist.

50 Vaatamata neile tunnustele ei saa siiski alusetu rikastumise alusel ühenduse vastu hagi esitamise võimalust isikule keelata üksnes põhjusel, et asutamisleping sellisel puhul õiguskaitsevahendit otseselt ette ei näe. Niisugust võimalust välistav EÜ artikli 235 ja EÜ artikli 288 teise lõigu tõlgendus viiks tulemusele, mis on vastuolus Euroopa Kohtu praktikast tuleneva ja 7. detsembril 2000 Nice'is välja kuulutatud Euroopa Liidu põhiõiguste hartas (EÜT C 364, lk 1) kinnitatud tõhusa kohtuliku kaitse põhimõttega (vt 13. märtsi 2007. aasta otsus kohtuasjas C-432/05: Unibet, EKL 2007, lk I-2271, punkt 37, ja 3. septembri 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-402/05 P ja C-415/05 P: Kadi ja Al Barakaat International Foundation *vs.* nõukogu ja komisjon, EKL 2008, lk I-6351, punkt 335).

51 Neist esmastest kaalutlustest tuleb lähtuda, asudes uurima, kas alusetu rikastumise küsimust lahendades rikkus Esimese Astme Kohus õigusnorme.

52 Vaidlustatud kohtuotsusest nähtub, et Esimese Astme Kohus lükkas apellandi argumendid tagasi põhjendusel, et esiteks olid lepingulised suhted komisjoni ja Helmico vahel ning teiseks Helmico ja apellandi vahel. Esimese Astme Kohus järeldas sellest, et võimalik komisjoni rikastumine või apellandi vaesumine tuleneb olemasolevatest lepingulistest suhetest, mistõttu ei saa seda pidada „alusetuks".

53 Peale selle oli Esimese Astme Kohtu arvates apellandil võimalik nõuda talle võlgnetavat muu õiguskaitsevahendi abil, kuna ta võis esitada Helmicoga sõlmitud alltöövõtulepingute alusel Helmico vastu lepingulise vastutuse hagi neis lepingutes märgitud Inglise ja Walesi kohtutesse.

54 Nagu märgitud käesoleva otsuse punktis 46, ei saa rikastumist pidada „alusetuks”, kui rikastumine tuleneb lepingulistest kohustustest.

55 Seevastu kui teenuste osutamise aluseks olnud lepingud osutuvad õigusvastaseks ja kaotavad kehtivuse, peab liikmesriikide õiguskordades väljaarendatud põhimõtete kohaselt viima teenuste saaja rikastumine teatavatel tingimustel alusetult saadu tagastamiseni.

56 Ilma et oleks vaja uurida, millised on viimati mainitud juhul alusetult saadu tagastamise eelduseks olevad tingimused, olgu märgitud, et Esimese Astme Kohus on õigesti kohaldanud eespool kirjeldatud eristust lepingulistest suhetest tuleneva rikastumise ja „alusetu” rikastumise vahel.

57 Kohtujuristi ettepaneku punktides 53 ja 54 esitatud põhjustel oli Esimese Astme Kohtul võimalik asuda seisukohale, et esiteks komisjoni ja Helmico vahelised lepingud ning teiseks Helmico ja apellandi vahelised lepingud ei olnud kaotanud kehtivust. Esimese Astme Kohus järeldas sellest õigesti, et ühendusel ei ole lepinguvälist kohustust võtta enda kanda kulud, mis tekkisid apellandil Venemaa ja Moldova projekti lõpuleviimisel.

58 Esimese Astme Kohus tõdes, et kuigi apellant teadis, et Helmico ei täida lepingulisi kohustusi, otsustas ta täie teadmisega jätkata oma kohustuste täitmist. Veel märkis Esimese Astme Kohus, et Helmicoga sõlmitud lepingutes sisalduva vahekohtuklausli alusel pöördus apellant Helmico vastu hagiga kohtusse.

59 Lisaks rõhutas Esimese Astme Kohus õigesti kõigis lepingulistes suhetes esinevat riski, et teine lepingupool ei täida rahuldavalt lepingut või muutub maksejõuetuks. See on ettevõtjate tegevusega kaasnev äririsk.

60 Ühenduse abiprogrammide puhul on viimati mainitud tegur eriti tähtis. Ei ole haruldane, et lepingupartner, kellele ühendus on projekti usaldanud, piirdub projekti juhtimisega ja delegeerib projekti teostamise alltöövõtjatele, kes kasutavad omakorda vajadusel alltöövõtjaid. Niisuguses olukorras tuleb igal projekti kaasatud ettevõtjal kanda risk, et tema lepingupartner muutub maksejõuetuks või paneb toime rikkumisi, mille tagajärjel ühendus peatab maksed või koguni väljastab sissenõudekorralduse. Neil asjaoludel ei saa kergekäeliselt lubada seda, et niisuguse riski realiseerumisest tuleneva kahju tõttu tekiks ühendusel sellekohaste maksete tegemise kohustus.

61 Eeltoodust tulenevalt ei ole Esimese Astme Kohus alusetu rikastumise küsimuse lahendamisel rikkunud õigusnorme ega esitanud puudulikke põhjendusi. Seega tuleb esimene väide tagasi lükata.

Teine väide, et käsundita asjaajamise küsimuse käsitlemisel moonutati faktilisi asjaolusid ja rikuti õigusnorme

Poolte argumendid

62 Apellandi sõnutsi on käsundita asjaajamise küsimust puudutav arutluskäik vaidlustatud kohtuotsuses nii sisuliselt kui ka õiguslikult väär.

63 Esimese Astme Kohtu seisukoht, et apellandi sekkumine ei olnud vabatahtlik ja komisjon oleks suutnud ise projekte juhtida, on ilmselgelt vale.

64 Lisaks rikkus Esimese Astme Kohus õigusnorme, asudes vaidlustatud kohtuotsuse punktis 101 seisukohale, et käsundita asjaajamise põhimõtet ei saa kohaldada, kui soodustatu on tegutsemise vajadusest teadlik.

65 Komisjon märgib, et vaidlustatud kohtuotsuse punktis 97 ja sellele järgnevates punktides esitatud järeldus, et apellant tegutses Helmicoga sõlmitud lepingute alusel, on käsundita asjaajamist puudutavate argumentide tagasilükkamiseks piisav.

Euroopa Kohtu hinnang

66 Tuleb tõdeda, et teise väitega seoses esitatud apellandi argumendid tuleb tagasi lükata, ilma et oleks vaja uurida, kas Esimese Astme Kohus on käsundita asjaajamist puudutava nõude õigesti kvalifitseerinud.

67 Apellant ei saa väita, nagu oleks ta osutanud teenuseid vabatahtlikult. Nii esimeses astmes kui ka apellatsioonimenetluses rõhutas apellant, et ta jätkas teenuste osutamist pärast Helmico rikkumiste avastamist sellepärast, et tema arvates oli komisjon lubanud talle teenuste eest tasuda. Juba üksnes sel põhjusel ei saa asuda seisukohale, et Esimese Astme Kohus moonutas asjaolusid, kui ta ei nõustunud sellega, et tegemist oli vabatahtliku sekkumisega.

68 Argumendi kohta, et Esimese Astme Kohus moonutas asjaolusid, kui ta tõdes, et komisjon suutis projekte juhtida, piisab märkimisest, et apellant ei ole esitanud tõendeid, millest nähtuks, et komisjon ei olnud enam suuteline tagama programmi või projektide juhtimist.

69 Õigusnormide rikkumise argumendi kohta olgu märgitud, et vaidlustatud kohtuotsuse punktis 101 toonitas Esimese Astme Kohus, et „üldreeglina" toimub asjaajaja tegevus soodustatu teadmata või vähemalt ilma, et viimane oleks teadlik viivitamatu tegutsemise vajadusest. Erinevalt apellandi väidetust ei ole Esimese Astme Kohus niisiis välistanud võimalust tugineda käsundita asjaajamise põhimõttele olukorras, kus soodustatu oli sellisest vajadusest teadlik.

70 Seega tuleb ka apellatsioonkaebuse teine väide tagasi lükata.

Kolmas väide, et on rikutud õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet ja põhjendused on vastuolulised

Poolte argumendid

71 Apellant väidab, et ühelt poolt alusetut rikastumist ja käsundita asjaajamist ning teiselt poolt õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet käsitlevad Esimese Astme Kohtu põhjendused on omavahel vastuolus.

72 Ta märgib, et Esimese Astme Kohus on möönnud vaidlustatud kohtuotsuse punktis 101, et komisjon soovitas apellandil jätkata teenuste osutamist, ning selle otsuse punktis 148, et apellant ja komisjon väljendasid ühist tahet, et apellant viiks projektid lõpule ja et talle tasutaks tema tööde eest. Järelikult on ilmselgelt ekslik vaidlustatud kohtuotsuse punktis 130 esitatud seisukoht, et „tuleb järeldada, et kättesaadavatest tõenditest, mida on uuritud nii eraldi kui ka koos, ei ilmne, et komisjoni antud konkreetsed kinnitused oleksid võinud tekitada hagejas põhjendatud lootusi, mis võimaldaksid tal tugineda õiguspärase ootuse kaitse põhimõttele”.

73 Teise võimalusena väidab apellant, et Esimese Astme Kohtu kasutatud kriteerium on sellistes asjades nagu käesolev kohtuasi liiga piirav. Apellandi arvates tuleb

konkreetsete kinnituste olemasolu tõdeda siis, kui ühenduse institutsiooni käitumine ajendab alltöövõtjat osutama institutsiooni heaks teenuseid olukorras, kus on selgunud, et peatöövõtja alltöövõtjale tasu ei maksa.

74 Komisjon leiab kõigepealt, et see väide puudutab faktilisi asjaolusid ega ole seetõttu vastuvõetav.

75 Seejärel märgib komisjon õiguspärase ootuse kaitse põhimõttega seoses, et Esimese Astme Kohus uuris põhjalikult, kas komisjoni väljastatud dokumente saaks tõlgendada kui konkreetseid kinnitusi, et komisjon võtab endale vastutuse maksmise eest, ning kas tõenditest nähtub, et niisuguseid konkreetseid kinnitusi anti 2. oktoobril 1998 toimunud kohtumisel.

Euroopa Kohtu hinnang

76 Kõigepealt olgu meenutatud, et küsimus, kas Esimese Astme Kohtu otsuse põhjendused on vastuolulised või ebapiisavad, kujutab endast õiguslikku küsimust, mida võib sellisena apellatsioonkaebuses tõstatada (25. jaanuari 2007. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-403/04 P ja C-405/04 P: Sumitomo Metal Industries ja Nippon Steel *vs.* komisjon, EKL 2007, lk I-729, punkt 77 ja viidatud kohtupraktika).

77 Väide on vastuvõetav ka selles osas, milles see puudutab õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte rikkumist. Apellandi selleteemalised argumendid ei ole suunatud faktiliste asjaolude tuvastamisele, vaid puudutavad kriteeriumi, mida Esimese Astme Kohus selle põhimõtte kohaldamisel kasutas. Küsimus, kas Esimese Astme Kohus kohaldas

faktiliste asjaolude kontrollimisel õiget õigusnormi, kujutab endast õiguslikku küsimust (eespool viidatud kohtuotsus Sumitomo Metal Industries ja Nippon Steel *vs.* komisjon, punkt 40).

78 Seega erinevalt komisjoni seisukohast tuleb see väide sisuliselt läbi vaadata.

79 Põhjenduste väidetava vastuolulisuse kohta märgib apellant, et Esimese Astme Kohtu sedastus, mille kohaselt oli komisjonil sama eesmärk mis Masdaril, st projektide elluviimine vastavalt algselt kavandatule, ning komisjon soovitas Masdaril jätkata teenuste osutamist, on vastuolus Esimese Astme Kohtu järeldusega, et komisjon ei ole andnud konkreetseid kinnitusi.

80 Selle argumendiga ei saa nõustuda. Nagu märkis Esimese Astme Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 120, olid konkreetsed kinnitused, mille andmist apellant väitis, seotud sellega, et komisjon tasub teenuste eest, mida Masdar Helmicole osutas. Vaidlustatud kohtuotsuses Esimese Astme Kohtu poolt mainitud tõigal, et projektide kavakohast elluviimist sooviv komisjon oli soovitanud apellandil jätkata teenuste osutamist, puudub ilmselgelt igasugune seos apellandi argumendiga, et komisjon kohustus tasu maksma otse talle. Järelikult ei ole Esimese Astme Kohtu tõdemus, et komisjon väljendas projektide teostumise soovi, ja tõdemus, et komisjon keeldus tasu maksmisest otse apellandile, omavahel kuidagi vastuolus.

81 Mis puudutab kriteeriumi, mida seoses õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte kohaldamisega mainis Esimese Astme Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 119, siis tuleb tõdeda, et see kriteerium on kooskõlas väljakujunenud kohtupraktikaga, mille kohaselt ei saa ametiasutuse antud konkreetsete kinnituste puudumisel selle põhimõtte rikkumisele tugineda (vt selle kohta 22. juuni 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-182/03 ja C-217/03: Belgia ja Forum 187 *vs.* komisjon, EKL 2006, I-5479, punkt 147, ning 18. juuli 2007. aasta otsus kohtuasjas C-213/06 P: AER *vs.* Karatzoglou, EKL 2007, lk I-6733, punkt 33 ja viidatud kohtupraktika).

82 Apellant väidab, et niisugustel juhtudel nagu käesolevas asjas tuleb konkreetsete kinnituste tingimust kohaldada teatava paindlikkusega. Õiguspärase ootusega on tegemist siis, kui ühenduse institutsiooni käitumine ajendab alltöövõtjat osutama institutsiooni heaks teenuseid olukorras, kus on selgunud, et ühenduse lepingupartner alltöövõtjale tasu ei maksa.

83 Nende argumentidega ei saa nõustuda.

84 Sellega seoses olgu meenutatud, et ühenduse õigusaktidega väljatöötatud abiprogrammide süsteemi aluseks on see, et komisjoni lepingupartner täidab rea kohustusi, mis annab talle õiguse saada ettenähtud finantsabi. Kui lepingupartner ei ole teostanud projekti vastavalt tingimustele, mis finantsabi andmisega kaasnevad, ei saa ta õiguspärase ootuse kaitse põhimõttele tuginedes nõuda selle finantsabi väljamaksmist (vt selle kohta 13. märtsi 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-383/06–C-385/06: Vereniging Nationaal Overlegorgaan Sociale Werkvoorziening jt, EKL 2008, lk I-1561, punkt 56).

85 See võimaldab juhul, kui komisjoni lepingupartner paneb ühenduse abiprogrammi raames toime rikkumisi, täita komisjonil oma ülesannet: kaitsta ühenduse finantshuve ja eelarvedistsipliini.

86 Selles kontekstis, mida iseloomustab projekti finantsjärelevalve olulisus, ei saa alltöövõtjad üldsõnaliste vihjete põhjal tugineda õiguspärasele ootusele, et komisjon eraldab neile rahalisi vahendeid, tasudes nende poolt osutatud teenuste eest otse neile. Selline õiguspärane ootus saab tekkida üksnes komisjoni antud konkreetsete kinnituste põhjal, millest üheselt nähtub, et komisjon tagab alltöövõtu korras osutatud teenuste eest tasumise. Nagu Esimese Astme Kohus sedastas, ei ole selliste kinnituste andmine tõendamist leidnud.

87 Eeltoodust järelduvalt tuleb ka kolmas väide tagasi lükata.

Neljas väide, et väidet tahtlusest või hooletusest tuleneva vastutuse kohta käsitleti valesti

Poolte argumendid

88 Apellant heidab Esimese Astme Kohtule ette vaidlustatud kohtuotsuse punktis 141 toodud järeldust, et „hageja piirdub [punktis 140 kirjeldatud hoolsus-] kohustuse olemasolu pelga kinnitamisega, esitamata oma väite toetuseks mingeid tõendeid või õiguslikke argumente", samal ajal kui apellant oli tahtluse ja ettevaatamatuse mõistete õigusliku analüüsi raames selgitanud, et kui komisjon kasutab oma pädevust peatada lepingupartneri toimepandud rikkumiste tõttu lepingujärgsed maksed ning ta teab, et lepingupartneri eest teeb tööd alltöövõtja, peab komisjon üles näitama hoolsust

tagamaks seda, et ta ei tekita kahju alltöövõtjale. Veel väidab apellant, et ilmselgelt tegutses komisjon hooletult, kuna ta lasi kõigepealt apellandil tööd lõpule viia ning rakendas seejärel oma sissenõudmisvolitusi.

89 Komisjon väidab, et Esimese Astme Kohus tegi vaidlustatud kohtuotsuse punktis 141 õige järelduse, et apellant ei ole oma argumenti põhjendanud.

Euroopa Kohtu hinnang

90 Nagu Euroopa Kohus on juba märkinud, tähendab hooletus tegu või tegevusetust, millega vastutav isik rikub hoolsuskohustust, mida ta oleks oma omadusi, teadmisi ja võimeid arvestades pidanud järgima ja saanud järgida (vt selle kohta 3. juuni 2008. aasta otsus kohtuasjas C-308/06: Intertanko jt, EKL 2008, lk I-4057, punktid 74–77).

91 Niisiis võib ühenduse ametiasutus kanda lepinguvälist vastutust õigusvastase tegevuse eest, kui ta ei ole tegutsenud nõutava hoolsusega ning on seetõttu tekitanud kahju (vt selle kohta 7. novembri 1985. aasta otsus kohtuasjas 145/83: Adams *vs.* komisjon, EKL 1985, lk 3539, punkt 44, ja 28. juuni 2007. aasta otsus kohtuasjas C-331/05 P: Internationaler Hilfsfonds *vs.* komisjon, EKL 2007, lk I-5475, punkt 24).

92 Hoolsuskohustus on hea halduse põhimõtte lahutamatu osa. See on üldnormina kohaldatav ühenduse ametiasutuste tegevusele üldsusega suhtlemisel. Järelikult tuleb komisjonil seda järgida ka suhtlemisel Masdariga ja seda ettevõtjat puudutavates seisukohavõttudes.

93 Siiski ei ole hoolsuskohustusel niisugust ulatust, nagu apellant on sellele omistanud. Hoolsuskohustus tähendab seda, et ühenduse ametiasutused peavad tegutsema hoolikalt ja ettevaatlikult. Kuid ühenduse ametiasutused ei ole kohustatud ära hoidma tavaliste äririskide realiseerumisest ettevõtjatele tulenevat kahju, mida on kirjeldatud käesoleva otsuse punktis 59.

94 Pealegi nähtub Esimese Astme Kohtu kirjeldatud ja käesoleva otsuse punktis 14 kokkuvõtvalt esitatud asjaoludest, et Masdar sai Helmico pangakonto kaudu märkimisväärse summa, võtmaks arvesse keerulist olukorda, millesse ta oli sattunud.

95 Eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes tegi Esimese Astme Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 141 õige järelduse, et komisjon ei ole kohustatud kohandama oma seisukohti vastavalt apellandi huvidele ega looma sellist ajutist mehhanismi nagu maksmata toetusssummade kandmine erikontole, mille suhtes apellandil oli volitus.

96 Sellest järeldub, et apellatsioonkaebuse neljas väide tuleb tagasi lükata.

Viies väide, et asjaolusid kontrolliti puudulikult

Poolte argumendid

97 Apellant leiab, et Esimese Astme Kohus oleks pidanud põhjalikumalt uurima 2. oktoobril 1998 toimunud kohtumise asjaolusid ning eelkõige kuulama ära apellandi soovitud tunnistaja ütlused.

98 Komisjoni sõnutsi uuris Esimese Astme Kohus konkreetsete kinnituste olemasolu küsimust põhjalikult ning apellandi soovitud tunnistaja ütlused ei oleks kummutanud järeldusi, mis Esimese Astme Kohus tegi muude kirjaliku ja suulise menetluse käigus esitatud tõendite põhjal.

Euroopa Kohtu hinnang

99 Seoses Esimese Astme Kohtu hinnanguga kohtuasja poolte esitatud taotlustele menetlust korraldavate meetmete võtmiseks või menetlustoimingute läbiviimiseks tuleb meenutada, et Esimese Astme Kohus on ainupädev otsustama, kas lahendamisel olevates kohtuasjades esitatud tõendeid on vaja täiendada. Seda, kas talle esitatud tõendusmaterjal on või ei ole piisav, hindab ta täiesti iseseisvalt, lähtudes asjaoludest, mis ei allu apellatsioonimenetluse käigus Euroopa Kohtu kontrollile, välja arvatud juhul, kui Esimese Astme Kohtule esitatud tõendeid on moonutatud või kui kohtutoimiku dokumentidest selgub, et Esimese Astme Kohtu poolt tuvastatu on

sisult ebatäpne (vt eelkõige 10. juuli 2001. aasta otsus kohtuasjas C-315/99 P: Ismeri Europa *vs.* kontrollikoda, EKL 2001, lk I-5281, punkt 19, ning 11. septembri 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-75/05 P ja C-80/05 P: Saksamaa jt *vs.* Kronofrance, EKL 2008, lk I-6619, punkt 78).

100 Kuna käesolevas kohtuasjas ei ole moonutamine või sisuline ebatäpsus tõendamist leidnud, oli Esimese Astme Kohtul õigus, kui ta leidis, et toimikumaterjalid on asja lahendamiseks piisavad.

101 Järelikult tuleb viies väide tagasi lükata.

102 Kuna apellandi ühegi väitega ei saa nõustuda, tuleb apellatsioonkaebus jätta rahuldamata.

Kohtukulud

103 Vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 69 lõikele 2, mida kodukorra artikli 118 alusel kohaldatakse ka apellatsioonkaebuste lahendamisel, on kohtuvaidluse kaotanud

pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja apellant on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud välja mõista apellandilt.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

1. Jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.

2. Mõista kohtukulud välja Masdar (UK) Ltd-lt.

Allkirjad